

5. Обліково-аналітичні аспекти забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Ю.М. Перетятко, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет

yuliaperetiatko@gmail.com

ЕЛЕКТРОНІ ДОКУМЕНТИ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах швидкого розвитку інформаційних технологій суб'єкти господарювання мають змогу використовувати у своїй діяльності електронні документи та електронний документообіг. Такому процесу сприяло прийняття ряду нормативно-правових актів: Законів України “Про електронні документи та електронний документообіг” (№ 851 від 22.05.2003 р.) та “Про електронний цифровий підпис” (№ 852 від 22.05.2003 р.), а також Наказ Міністерства фінансів України “Порядок обміну електронними документами з контролюючими органами” (№ 557 від 06.06.2017).

Електронні документи - документи які створені в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису, складення, та/або подання, та/або надіслання яких передбачається Податковим кодексом України, іншими нормативно-правовими актами [1]. До електронних документів можуть відноситись накладні, касові та банківські документи, фінансова звітність, податкова звітність, договори тощо.

Для підтвердження юридичної сили, електронний документ має містити усі обов'язкові реквізити, які визначаються законодавством України для певного виду документу та мати електронний цифровий підпис.

Згідно з [2] електронний цифровий підпис - вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача [2].

Для отримання електронного цифрового підпису суб'єкту господарювання необхідно звернутися до центру сертифікації ключів (фізична або юридична особа, яка може надавати послуги електронного цифрового підпису та засвідчила свій відкритий ключ у центральному засвідчувальному органі або засвідчувальному центрі з дотриманням вимог статті 6 Закону України “Про електронний цифровий підпис” [2, ст. 8]), який обирає самостійно. На сьогоднішній день існує досить велика кількість центрів сертифікації ключів: “Дефржавна фіскальна служба”, “Україна”, “ПриватБанк”, “MASTERKEY”, “УкрСиббанк”, “Ключові системи” та інші.

Процес отримання електронного цифрового підпису продемонструємо на прикладі центру сертифікації ключів “Україна”, який можна поділити на етапи [3]:

1. Між суб'єктом господарювання та центром сертифікації ключів “Україна” укладається типовий Договір у паперовому або електронному (із використанням програми “М.Е.Дос”) варіанті;

2. Сплата коштів за видачу електронного цифрового підпису. Станом на 27.11.2017 року вартість дії електронного цифрового підпису для юридичної особи строком до одного року складає 116 грн., для фізичної особи підприємця – 92 грн;

3. Формування за допомогою системи електронного документообігу “М.Е.Дос” Заявки на отримання сертифіката відкритого ключа: згенерувати особистий ключ і картку реєстрації електронної заявки на посиленій сертифікат підписувача електронного цифрового підпису;

4. Подача повного комплексу документації, який буде залежати від заявника: юридична особа, філіал юридичної особи, фізична особа підприємець, фізична особа, приватний нотаріус, адвокат, структурний підрозділ юридичної особи. Також специфічний пакет документів необхідно оформлювати для отримання електронного цифрового підпису для:

договору про спільну діяльність, для податкових накладних, консолідований податок на прибуток.

Наведемо пакет документів для деяких заявників (табл. 1).

Таблиця 1 – Пакет документів для отримання єдиного цифрового підпису

Заявник	Перелік документів
Юридична особа	Паспорт громадянина Україна (оригінал) або документ, який може його замінити (закордонний паспорт, тимчасове посвідчення громадянина України тощо)
	Оригінал (або нотаріально завірену копію) Статуту юридичної особи або Положення (юридичні особи, які зареєструвалися / внесли зміни в установчі документи, після 01.01.2016 року не мають установчих документів в паперовому вигляді, тому повинні надати лист “Опис” з кодом дозволу перевірки установчих документів на веб-сайті Міністерства юстиції України)
	Договір про надання послуг електронного цифрового підпису
	Копія документа, що підтверджує державну реєстрацію
	Копії документів про призначення на посаду будь-якої людини, на підпис якого купується сертифікат (керівника, головного бухгалтера, співробітника): або копія наказу про призначення, або копія протоколу засідання Загальних Зборів
	Копії паспортів громадян України (1-6 сторінки) кожної особи, на підпис якого купується сертифікат (керівника, головного бухгалтера, співробітника) або інший документ, який його замінює
	Копії довідок про присвоєння ідентифікаційних номерів кожної особи, на підпис якого купується сертифікат (керівника, головного бухгалтера, співробітника);
	Заявка на формування посилених сертифікатів електронного цифрового підпису кожної особи, на підпис якого купується сертифікат (керівника, головного бухгалтера, співробітника), які були сформовані в програмі “М.Е.Дос” або веб-сервісі “СОТА”. Заявки необхідно надати і в електронному (в форматі .РСК на змінному носії), і в паперовому вигляді
	Довіреність - в разі, коли за сертифікатами звертається не керівник організації
	Платіжне доручення
Фізична особа підприємець	Паспорт громадянина Україна (оригінал) або документ, який може його замінити (закордонний паспорт, тимчасове посвідчення громадянина України тощо)
	Оригінал або нотаріально завірену копію Виписки або Витяги з єдиного державного реєстру, або свідоцтва про державну реєстрацію
	Договір про надання послуг електронного цифрового підпису
	Копію Опису наданих документів, на якому вказано код доступу до результатів надання адміністративних послуг (за наявності)
	Копії паспортів громадян України (1-6 сторінки)
	Копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера
	Заявка на формування посилених сертифікатів електронного цифрового підпису кожної особи, на підпис якого купується сертифікат (керівника, головного бухгалтера, співробітника), які були сформовані в програмі “М.Е.Дос” або веб-сервісі “СОТА”. Заявки необхідно надати і в електронному (в форматі .РСК на змінному носії), і в паперовому вигляді
	Довіреність - в разі, коли за сертифікатами звертається не фізична особа підприємець
	Платіжне доручення

Для обміну електронним документами між суб'єктами господарювання та контролюючими органами необхідно мати програмне забезпечення. Ринок програмних засобів для обміну електронних документів конкурентний та представлений багатьма програмними продуктами: “MEDoc”, “Арт-звіт плюс”, “iFin”, “1С-Звіт”, “Єдине вікно подання електронної звітності” тощо. Технічні та функціональні можливості зазначених програмних продуктів ми досліджували у джерелі [4, С. 85-86].

Наразі, можливостями створення та обміну електронними документами досить активно користуються суб'єкти господарювання при формуванні та подачі звітності до Податкової служби України, Державної служби Статистики, Пенсійного фонду.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства фінансів України “Порядок обміну електронними документами з контролюючими органами” № 557 від 06.06.2017 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17/>.
2. Закон України “Про електронний цифровий підпис” № 852 від 22.05.2003 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.
3. Порядок получения электронной цифровой подписи клиентом [Електронний ресурс] / Офіційний сайт ЦСК “Україна” // Режим доступу : https://uakey.com.ua/index.php?num_text=7368.
4. Перетяцько Ю.М. Програмне забезпечення для подання звітності в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку / Ю.М. Перетяцько // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 30 листопада 2016 р.) : тези доповідей. - Чернігів : ЧНТУ, 2016 — С. 85-86.